

Gestandaardiseerde Parkinsonschaal (UPDRS)

I. Geestestoestand, gedrag en stemming

1. Cognitieve stoornis

0 = Geen.

1 = Licht. Constante vergeetachtigheid met gedeeltelijke herinnering van gebeurtenissen zonder andere moeilijkheden.

2 = Matig geheugenverlies met desoriëntatie en matige moeite met complexe probleemhantering. Lichte maar duidelijke functiezwakte in geval van incidenteel op te roepen herinneringen in de thuissituatie.

3 = Ernstig geheugenverlies met desoriëntatie in tijd en vaak in plaats. Ernstige zwakte in probleemhantering.

4 = Ernstig geheugenverlies met enkel oriëntatie in persoon. Niet in staat inschattingen te maken of probleemoplossend te denken. Grote hulpbehoefte bij persoonlijke verzorging. Kan geenszins alleen gelaten worden.

2. Denkstoornis (t.g.v. dementie of geneesmiddel-intoxicatie)

0 = Geen.

1 = Levendige dromen, nachtmerries.

2 = Pseudohallucinaties met ziekte-inzicht.

3 = Incidenteel tot frequent hallucinaties of waanideeën; zonder ziekte-inzicht; mogelijk belemmerend voor dagelijkse activiteiten.

4 = Persisterende hallucinaties, waanideeën of ernstige psychose. Niet in staat voor zichzelf te zorgen.

3. Depressie

0 = Niet aanwezig.

1 = Perioden van somberheid of schuldgevoel meer dan normaal, nooit dagen of weken aanhoudend.

2 = Aanhoudende depressie (één week of langer).

3 = Aanhoudende depressie met vitale symptomen (slapeloosheid, gebrek aan eetlust, gewichtsverlies, interesseverlies).

4 = Aanhoudende depressie met vitale symptomen en zelfmoordgedachten of -neigingen.

4. Motivatie/ondernemingszin

0 = Normaal.

1 = Minder assertief dan normaal; passiever.

2 = Verlies van ondernemingszin of desinteresse in voorkeursactiviteiten (niet routinematig).

3 = Verlies van van ondernemingszin of desinteresse in dagelijkse activiteiten (routinematig).

4 = Teruggetrokken, volledig verlies van motivatie.

II. Activiteiten dagelijks leven [Voor zowel 'on' als 'off'.]

5. Spraak

0 = Normaal.

1 = Licht aangedaan. Geen moeilijkheden ondervindend.

2 = Matig aangedaan. Soms gevraagd uitspraken te herhalen.

3 = Ernstig aangedaan. Regelmatig gevraagd uitspraken te herhalen.

4 = Meestal onverstaanbaar.

6. Speekselvloed

0 = Normaal.

1 = Onbeduidende maar duidelijke overmaat aan speeksel in de mond; mogelijk nachtelijk kwijlen.

2 = Matige overmaat aan speeksel; mogelijk overdag minimaal kwijlen.

3 = Uitgesproken overmaat aan speeksel met enig kwijlen.

4 = Uitgesproken kwijlen, constant een zakdoek nodig.

7. Slikken

0 = Normaal.

1 = Zelden verslikkend.

2 = Incidenteel verslikkend.

3 = Zacht voedsel noodzakelijk.

4 = (PEG-) of sondevoeding noodzakelijk.

8. Handschrift

0 = Normaal.

1 = Iets traag of klein.

2 = Matig traag of klein; alle woorden zijn leesbaar.

3 = Ernstig aangedaan; niet alle woorden zijn leesbaar.

4 = De meerderheid van de woorden zijn niet leesbaar.

9. Snijden van voedsel en gebruik van werktuigen

0 = Normaal.

1 = Iets traag en onhandig, maar geen hulp nodig.

2 = Kan het meeste voedsel snijden, echter onhandig en traag; enige hulp nodig.

3 = Voedsel moet door iemand gesneden worden, maar kan nog altijd traag eten.

4 = Moet gevoerd worden.

10. Aankleden

0 = Normaal.

1 = Iets traag, maar geen hulp nodig.

2 = Incidenteel hulp nodig bij dichtknopen en armen in mouwen steken.

3 = Aanzienlijke hulp nodig, maar kan enkele dingen zelf.

4 = Geheel afhankelijk.

11. Hygiëne

0 = Normaal.

1 = Iets traag, maar geen hulp nodig.

2 = Hulp nodig bij douchen of baden; of erg traag in hygiënische verzorging.

3 = Hulp vereist bij wassen, tandenpoetsen, haar kammen en toiletbezoek.

4 = Catheter of andere mechanische hulpmiddelen.

12. Omdraaien in bed en rechtekken beddegoed

0 = Normaal.

1 = Iets traag en onhandig, maar geen hulp nodig.

2 = Kan zelfstandig draaien of lakens rechtekken, maar met grote moeite.

3 = Kan het initiatief nemen, maar niet zelfstandig omdraaien of de lakens rechtekken.

4 = Geheel afhankelijk.

13. Vallen [Niet gerelateerd aan blokkeren.]

0 = Niet.

1 = Valt zelden.

2 = Valt soms, minder dan één keer per dag.

3 = Valt gemiddeld één keer per dag.

4 = Valt vaker dan één keer per dag.

14. Blokkeren bij lopen

0 = Niet.

1 = Zelden blokkeren bij lopen; mogelijk 'startproblemen'.

2 = Soms blokkeren bij lopen.

3 = Regelmatig blokkeren. Valt soms t.g.v. blokkeren.

4 = Valt frequent t.g.v. blokkeren.

15. Lopen

0 = Normaal.

1 = Lichte moeite. Mogelijk afwezige armzwaai of neiging tot sloffen.

2 = Matige moeite, maar weinig tot geen hulp vereist.

3 = Ernstige loopstoornis, hulp vereist.

4 = Kan in het geheel niet lopen, zelfs niet met hulp.

16. Tremor [Symptomatische klachten van tremor in een willekeurig deel van het lichaam.]

0 = Afwezig.

1 = Onbeduidend en onregelmatig aanwezig.

2 = Matig; hinderlijk voor de patiënt.

3 = Ernstig; belemmerend voor veel activiteiten.

4 = Uitgesproken; belemmerend voor de meeste activiteiten.

17. Gevoelsklachten gerelateerd aan parkinson.

0 = Geen.

1 = Incidenteel last van doof gevoel, tintelingen of lichte pijn.

2 = Regelmatig last van doof gevoel, tintelingen of pijn; niet kwellend.

3 = Vaak pijnlijke sensaties.

4 = Ondraaglijke pijn.

III. Motorisch onderzoek

- 18. Spraak**
0 = Normaal.
1 = Onbeduidend verlies van uitdrukingskracht, articulatie en/of volume.
2 = Monotoon en mompelend, maar begrijpelijk; matig gestoord.
3 = Uitgesproken gestoord, moeilijk te begrijpen.
4 = Onbegrijpelijk.
- 19. Gezichtsuitdrukking**
0 = Normaal.
1 = Minimaal verminderde mimiek, zou een normaal 'poker face' kunnen zijn.
2 = Lichte, maar duidelijk abnormale vermindering van mimiek.
3 = Matig verminderde mimiek; af en toe open mond.
4 = Maskergelaat met ernstig of volledig verlies van mimiek; mond meer dan een halve centimeter open.
- 20. Rusttremor**
0 = Afwezig.
1 = Onbeduidend en onregelmatig aanwezig.
2 = Kleine amplitude en persisterend. Of matige amplitude, maar intermitterend.
3 = Matige amplitude en meestal aanwezig.
4 = Grote amplitude en meestal aanwezig.
- 21. Actietremor van de handen**
0 = Afwezig.
1 = Onbeduidend; aanwezig bij actie.
2 = Matige amplitude, aanwezig bij actie.
3 = Matige amplitude, zowel bij statische houding als bij intentie.
4 = Grote amplitude; belemmerend bij eten.
- 22. Rigiditeit** [*Beoordeeld bij passief bewegen grote gewrichten terwijl de patiënt ontspant zit; niet verwarren met tandradfenomeen.*]
0 = Afwezig.
1 = Onbeduidend of enkel waarneembaar indien geactiveerd door 'mirror movements' of andere bewegingen.
2 = Licht tot matig.
3 = Uitgesproken, maar volledige bewegingsuitslagen worden gemakkelijk bereikt.
4 = Ernstig, bewegingsuitslagen worden moeizaam bereikt.
- 23. Vingertikken** [*Patiënt tikt duim en wijsvinger snel opeenvolgend met de grootst mogelijke amplitude, elke hand afzonderlijk.*]
0 = Normaal.
1 = Lichte vertraging en/of verminderde amplitude.
2 = Matig gestoord. Duidelijk en snel vermoeid. Eventueel incidentele onderbreking van de beweging.
3 = Ernstig gestoord. Frequente aarzeling in het initiëren van bewegingen of onderbreking van herhaalde beweging.
4 = Kan de taak nauwelijks uitvoeren.
- 24. Handbewegingen** [*Patiënt opent en sluit de hand snel opeenvolgend met de grootst mogelijke amplitude, elke hand afzonderlijk.*]
0 = Normaal.
1 = Lichte vertraging en/of verminderde amplitude.
2 = Matig gestoord. Duidelijk en snel vermoeid. Eventueel incidentele onderbreking van de beweging.
3 = Ernstig gestoord. Frequente aarzeling in het initiëren van bewegingen of onderbreking van een herhaalde beweging.
4 = Kan de taak nauwelijks uitvoeren.
- 25. Snel alternerende handbewegingen** [*Pro-/supinatiebewegingen van de hand, vertikaal en horizontaal, met de grootst mogelijke amplitude, elke hand afzonderlijk.*]
0 = Normaal.
1 = Lichte vertraging en/of verminderde amplitude.
2 = Matig gestoord. Duidelijk en snel vermoeid. Eventueel incidentele onderbreking van de beweging.
3 = Ernstig gestoord. Frequente aarzeling in het initiëren van bewegingen of onderbreking van een herhaalde beweging.
4 = Kan de taak nauwelijks uitvoeren.
- 26. Beweeglijkheid van de benen** [*Patiënt tikt de hiel snel opeenvolgend tegen de grond, het hele been optillend. Amplitude ca. 7,5 cm.*]
0 = Normaal.
1 = Lichte vertraging en/of verminderde amplitude.
2 = Matig gestoord. Duidelijk en snel vermoeid. Mogelijk incidentele onderbreking van de beweging.
3 = Ernstig gestoord. Frequente aarzeling in het initiëren van bewegingen of onderbreking van een herhaalde beweging.
4 = Kan de taak nauwelijks uitvoeren.
- 27. Opstaan uit stoel** [*Patiënt tracht op te staan uit een houten of metalen stoel met rechte rugleuning, met de armen gekruist voor de borst.*]
0 = Normaal.
1 = Traag; of heeft meer dan één poging nodig.
2 = Duwt zichzelf op vanuit de armlleuning.
3 = Neigt terug te vallen in de stoel en moet mogelijk meer dan één keer proberen, maar kan opkomen zonder hulp.
4 = Niet in staat zonder hulp op te staan.
- 28. Houding**
0 = Normaal rechtop.
1 = Niet volledig rechtop, enigszins gebogen houding; zou normaal kunnen zijn voor een ouder iemand.
2 = Matig gebogen houding, duidelijk afwijkend; mogelijk iets naar één kant neigend.
3 = Ernstig gebogen houding met een kyfose; mogelijk matig naar één kant neigend.
4 = Uitgesproken flexie met extreme houdingsafwijking.
- 29. Gang**
0 = Normaal.
1 = Loopt traag, mogelijk schuifelend met korte pasjes, maar geen festinatie (snelle pasjes) of propulsie.
2 = Moeite met lopen, maar weinig tot geen hulp nodig; mogelijk enige festinatie, korte pasjes of propulsie.
3 = Ernstige gangstoornis, hulp vereist.
4 = Totaal niet in staat te lopen, zelfs niet met hulp.
- 30. Houdingsstabiliteit** [*Reactie op plotselinge, krachtige achterwaartse verplaatsing veroorzaakt door een ruk aan de schouders terwijl de patiënt rechtop staat met geopende ogen en de benen iets gespreid. De patiënt is voorbereid en heeft mogelijk wat oefenpogingen gehad.*]
0 = Normaal.
1 = Retropulsie, maar herstelt zich zonder hulp.
2 = Afwezigheid van de houdingsreflex; zou vallen indien niet opgevangen door de onderzoeker.
3 = Erg instabiel, neigt spontaan het evenwicht te verliezen.
4 = Niet in staat te staan zonder hulp.
- 31. Algehele brady- en hypokinesie** [*Traagheid, aarzeling, afgenomen armzwaai, kleine bewegingsuitslagen en bewegingsarmoede in het algemeen.*]
0 = Geen.
1 = Minimale traagheid, wat het bewegen een bedachtzaam karakter geeft; zou voor sommige personen normaal kunnen zijn. Mogelijk afgenomen bewegingsuitslagen.
2 = Lichte mate van traagheid en duidelijke bewegingsarmoede. Ofwel wat afgenomen bewegingsuitslagen.
3 = Matige traagheid, bewegingsarmoede of kleine bewegingsuitslagen.
4 = Uitgesproken traagheid, bewegingsarmoede of kleine bewegingsuitslagen.

IV. Complicaties van de therapie [In de voorgaande week.]

A Dyskinesieën

32. Duur: welk percentage van de dag zijn dyskinesieën aanwezig? [Anamnestic.]

0 = Niet.

1 = 1-25% van de dag.

2 = 26-50% van de dag.

3 = 51-75% van de dag.

4 = 76-100% van de dag.

33. Handicap: in welke mate vormen de dyskinesieën een handicap?

0 = Niet invaliderend.

1 = Licht invaliderend.

2 = Matig invaliderend.

3 = Ernstig invaliderend.

4 = Volledig invaliderend.

34. Pijnlijke dyskinesieën: hoe pijnlijk zijn de dyskinesieën?

0 = Geen pijnlijke dyskinesieën.

1 = Licht.

2 = Matig.

3 = Ernstig.

4 = Zeer ernstig.

35. Aanwezigheid van ochtendkramp

0 = Nee.

1 = Ja.

B. Klinische schommelingen

36. Zijn er voorspelbare 'off'-periodes, samenhangend met tijdstip van medicatie-inname?

0 = Nee.

1 = Ja.

37. Zijn er onvoorspelbare 'off'-periodes, dus niet samenhangend met het tijdstip na medicatie-inname?

0 = Nee.

1 = Ja.

38. Komen de 'off'-periodes plotseling op, bijvoorbeeld na een paar seconden?

0 = Nee.

1 = Ja.

39. Welk percentage van de dag is de patiënt gemiddeld 'off'?

0 = Geen.

1 = 1-25% van de dag.

2 = 26-50% van de dag.

3 = 51-75% van de dag.

4 = 76-100% van de dag.

C. Andere complicaties

40. Heeft de patiënt last van gebrek aan eetlust, misselijkheid of braken?

0 = Nee.

1 = Ja.

41. Heeft de patiënt last van slaapstoornissen, bijvoorbeeld slapeloosheid of overmatige slaperigheid?

0 = Nee.

1 = Ja.

42. Heeft de patiënt last van symptomatische bloeddruk-daling?

0 = Nee.

1 = Ja.

V. Gewijzigde Hoehn en Yahr-schaal

Gradatie 0 Geen tekenen van een aandoening.

Gradatie 1 Unilaterale aandoening.

Gradatie 1,5 Unilaterale en axiale betrokkenheid.

Gradatie 2 Bilaterale aandoening, zonder verstoorde balans.

Gradatie 2,5 Lichte bilaterale aandoening, met herstel na stabiliteitstest.

Gradatie 3 Lichte tot matige bilaterale aandoening; enige houdingsinstabiliteit; fysiek onafhankelijk.

Gradatie 4 Ernstige handicap; staan en lopen nog steeds mogelijk zonder hulp.

Gradatie 5 Rolstoelgebonden of bedlegerig tenzij bijgestaan.

VI. Schwab en England ADL-schaal

[Het is toegestaan een percentage tussen de verschillende omschrijvingen te nemen.]

100% Volledig onafhankelijk. In staat alle taken te verrichten zonder traagheid, moeite of stoornis. In wezen normaal. Zich niet bewust van enige hinder.

90% Volledig onafhankelijk. In staat alle taken te verrichten met enige mate van traagheid, moeite of stoornis. Mogelijk dubbel zoveel tijd nodig. Zich langzaam bewust van hinder.

80% Volledig onafhankelijk. Bij de meeste taken dubbel zoveel tijd nodig. Zich bewust van moeite en traagheid.

70% Niet volledig onafhankelijk. Meer moeite met sommige taken. Soms drie of vier keer zoveel tijd nodig. Een groot deel van de dag nodig voor het verrichten van taken.

60% Enige afhankelijkheid. In staat tot de meeste taken, maar toenemend langzaam en met veel inspanning. Vergissingen; sommige taken niet mogelijk.

50% Afhankelijker. Hulp nodig bij de helft van de taken, trager etc. Overal moeite mee.

40% Zeer afhankelijk. Kan meehelpen bij alle taken, maar kan slechts een aantal zelfstandig uitvoeren.

30% Verricht nu en dan een aantal taken met moeite zelfstandig of maakt er een begin mee. Veel hulp nodig.

20% Niets alleen. Kan een geringe hulp zijn bij sommige taken. Ernstig geïnvaleerd.

10% Volledig afhankelijk, hulpeloos. Volledig geïnvaleerd.

0% Uitval van vegetatieve functies als slikken, en blaas- en darmfunctie. Bedlegerig.